

Шелудько Е.І.

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу промислової політики
Інституту економіки та прогнозування
Національної академії наук України

Sheludko Ella

PhD of Economics, Senior Researcher,
Senior Research Officer Department of Industrial Policy,
GA "Institute for Economics and Forecasting NASU"

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОКРАЩЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКІВ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

COMPETITION POLICY AS AN INSTRUMENT TO IMPROVE THE FUNCTIONING OF THE MARKETS OF INDUSTRIAL PRODUCTS

У статті висвітлено питання, пов'язані з дослідженням впливу конкурентної політики на стратегічні промислові ринки та виявлення її зв'язку з низькою конкурентоспроможністю промислової продукції, що стала загрозою для розвитку країни насамперед через низьку здатність української економіки до інновацій, зростаючу несумісність технологій, низьку якість регуляторного середовища. Доведено, що саме конкурентна політика є основним інструментом держави для відновлення економічного та конкурентного правопорядку на ринках промислової продукції. Визначено, що серед ринків продукції переробної промисловості значна частина є вільною від монополій, проте встановлено наявність висококонцентрованих ринків та олігопольних з ознаками домінування. Розроблено комплекс заходів з удосконалення системи контролю за дотриманням конкурентного законодавства.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, промисловість, економічне зростання, конкурентна політика, інновації.

В статье освещены вопросы, связанные с исследованием влияния конкурентной политики на стратегические промышленные рынки и выявление ее связи с низкой конкурентоспособностью промышленной продукции, которая стала угрозой для развития страны прежде всего из-за низкой способности украинской экономики к инновациям, растущей несовместимости технологий, низкого качества регуляторной среды. Доказано, что именно конкурентная политика является основным инструментом государства для восстановления экономического и конкурентного правопорядка на рынках промышленной продукции. Определено, что среди рынков продукции перерабатывающей промышленности значительная часть является свободной от монополий, однако установлено наличие высококонцентрированных рынков и олигопольных с признаками доминирования. Разработан комплекс мер по совершенствованию системы контроля над соблюдением конкурентного законодательства.

Ключевые слова: конкуренция, конкурентоспособность, промышленность, экономический рост, конкурентная политика, инновации.

The article highlights issues related to the study of the impact of competition policy on strategic industrial markets and the identification of its relationship with the low competitiveness of industrial products, which has threatened the development of the country, primarily due to low ability of the Ukrainian economy to implement innovations, growing technology incompatibility, poor quality of the regulatory environment. It is proved that competition policy is the main instrument of the state for restoration of economic and competitive order in the markets of industrial products. It has been determined that among the markets of manufacturing products a considerable part of them are free from monopolies, but there is also a presence of highly concentrated markets and oligopoly ones with signs of dominance. This article highlights the opportunities for taking into account the factors of industrial policy in order to ensure the competitive advantages of national companies on the world stage in the context of international agreements limiting the state support for domestic production in foreign markets as a form of protectionist policy implementation. This issue examines the experience of leading countries in improving the competitiveness of their industrial goods

through the introduction of innovative developments, the creation of high-tech products, which also encourages us to implement such an industrial policy that could support new advances in scientific and technological advancement and implementation conducting business in order to change the structure of industrial production related to the development of competition and competition policy in Ukraine. A set of measures to improve the system of monitoring compliance with competition law has been developed. The implementation of the proposed set of measures for the development of competition while updating the legislation on protection of economic competition in Ukraine will form the basis for transformation of its own internal market into a source of economic recovery of the country and an attractive place for production of goods and services. This will ensure the development of a competitive business environment, implement a prudent customs tariff and non-tariff policy to protect domestic producers in the domestic and foreign markets, as well as accelerate the harmonization of the Ukrainian legal system with EU legislation, ensuring compliance with the requirements of technical regulations and regulations EU directives.

Keywords: competition, competitiveness, industry, economic growth, competitions policy, innovations.

Постановка проблеми. Регуляторна політика держави, яка перебуває сьогодні на етапі реформування, відіграє важливу роль у формуванні ефективної системи розвитку та захисту конкуренції. Така політика може бути як запорукою розвитку ринків та економічного зростання країни загалом, так і фактором стримування такого розвитку. В умовах кризових явищ в економіці конкурентна політика, законодавство та правозастосування мають бути задіяні державою для відновлення економічного та конкурентного правопорядку. Водночас недостатньо вивченим питанням є дослідження впливу реформування конкурентної політики на стратегічні промислові ринки задля поліпшення розуміння стану конкуренції на ринках та відповідності конкурентної поведінки суб'єктів господарювання щодо оцінювання впливу на конкуренцію тих чи інших дій або факторів. Зокрема, саме відсутність належної конкуренції на ринках є однією з ключових причин низької конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Однією з основних перешкод у розвитку вітчизняної економіки є недооцінка тісноти взаємозв'язку між монополізацією української економіки та її низькою конкурентоспроможністю у глобальному масштабі. За висловом академіка В.М. Гейця, в Україні утворена «нерівність у доступі суб'єктів господарювання до ресурсів, інформації та політичної влади; створено сприятливі умови для активізації діяльності монополій і повсюдного поширення практики двосторонніх угод» [1, с. 412]. Дослідження стану конкуренції або рівня інтенсивності конкурентних відносин на ринках промислової продукції та визначення комплексу заходів із забезпечення економічної конкуренції є ключовими завданнями статті. Як зазначає член-кореспондент НАНУ С.О. Кораблін, забезпечити економічне зростання, покращити фінансовий та соціально-економічний стан, підвищити свою конкурентоспроможність Україна зможе лише через піднесення власної промисловості [2]. Сьогодні Україна подала перед вибором нової стратегії промислового розвитку, яка зможе забезпечити у стислі терміни оновлення технологічного укладу виробництва, відмову від застарілих виробничих технологій, підвищення продуктивності праці та зростання добробуту людей. Тільки від узгодженості та взаємодоповнюваності промислової та конкурентної політик залежить досягнення цілей стійкого економічного зростання. Цієї ж думки дотримується низка провідних вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема З.С. Варналій, Л.В. Дейнеко, А.О. Задоя, В.Д. Лагутін, І.Й. Малий.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Низька конкурентоспроможність продукції, підприємств, окремих галузей та економіки загалом є однією з потенційних загроз для розвитку країни насамперед через низьку здатність української економіки до інновацій, зростаючу несумісність технологій, структурну кризу та інституціональну невідповідність міжнародним нормам. Важливою складовою частиною конкурентної політики стає активне виявлення потенційних проблем на ринках і в галузях, де конкурентні механізми функціонують неефективно, необхідним є вжиття заходів розвитку конкуренції в окремих галузях, що зменшують кількість внутрішніх і зовнішньоторговельних бар'єрів та спонукають до використання інструментів податкового й неподаткового стимулювання та підтримки. Саме розкриттю цього актуального питання присвячено дослідження.

Вклад основного матеріалу дослідження. Ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності України має стати ефективна конкурентна політика, спрямована на структурну перебудову економіки та формування такої нормативно-правової бази господарювання, яка б забезпечувала підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках. Формування конкурентного середовища для розвитку галузей промисловості України забезпечується завдяки реалізації законодавчих ініціатив, визначених Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, схваленою Постановою Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII, Законами України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» тощо. Реформування конкурентної політики в Україні має передувати реформуванню стратегічних ринків та регуляторної політики загалом. Ключовою метою конкурентної реформи має стати усунення необґрунтованих обмежень ринкової діяльності шляхом проведення антимонопольного аудиту всього галузевого законодавства щодо виявлення ринкових обмежень. Особливо важливим моментом під час здійснення реформи є використання рекомендацій міжнародних організацій, таких як ОЕСР, ЮНКТАД та ICN, а також досвіду багатьох країн.

Виходячи з цілей конкурентної політики як такої, що охоплює заходи з підтримки та розвитку конкуренції, можемо сформулювати низку першочергових завдань. Насамперед це покращення конкурентного середовища шляхом скорочення необґрунтованих внутрішніх і зовнішньоторговельних бар'єрів та створення механізмів запобігання надмірного регулювання через підтримку інновацій у виробництво, розвиток інфраструктури та забезпечення її доступності для учасників ринку.

Потреби розвитку конкуренції недостатньо враховуються під час формування та реалізації інших напрямів державної економічної політики, зокрема, задля посилення інноваційно-технологічної складової частини промисловості та розвитку наукового потенціалу. Більшість країн світу забезпечує підвищення конкурентоспроможності своїх товарів шляхом впровадження інновацій, розроблення високотехнологічних продуктів, виробництво яких неможливе без використання науково-технологічного потенціалу. Національні особливості промислової політики країн Європи та світу є відмінними, але загальною тенденцією останніх років стає підтримка науково-технологічного потенціалу, що характеризується, зокрема, високою часткою видатків з держбюджету на НДДКР.

Зокрема, у Великій Британії реалізується найбільш ліберальний підхід, що передбачає забезпечення кращих конкурентних умов для приватного виробництва й відкритий доступ до фінансових та інформаційних ресурсів за мінімального втручання держави. Франція практикує протекціонізм, а уряд цієї країни надає фінансову допомогу й політичну підтримку окремим компаніям або навіть цілим галузям. Усвідомлюючи, що науково-технічний ресурс перетворюється за сучасних умов на провідний чинник економічного розвитку й здійснює вирішальний вплив на конкурентоспроможність країни, Франція витрачає на НДДКР 2,2% ВВП, і за цим показником країна посідає 8 місце в ЄС після Фінляндії, Швеції, Данії, Німеччини, Австрії, Словенії та Бельгії. НДДКР майже повністю фінансуються з національних джерел (92,2%), причому основна частина витрат здійснюється підприємствами (зокрема, з державною участю), частка яких останніми роками зростає. Німеччина будує соціально орієнтовану економіку, що спирається на саморегулюючі ринкові механізми. Водночас саме ці дві провідні європейські країни (Німеччина й Франція) уклали меморандум [3] щодо необхідності врахування факторів та обставин індустріальної політики, які дали б змогу національним компаніям успішно конкурувати на світовій арені. Для змін у наявних європейських правилах конкуренції ними пропонується зміна умов фінансування програм у європейських правилах надання державної допомоги, зокрема умов реалізації крупних науково-дослідницьких та інноваційних проектів (таких як програма IPCEI), що мають забезпечувати чіткі рамки з урахуванням мети розвитку інноваційного промислового потенціалу в Європі, а також пошук нових ідей для підвищення конкурентоспроможності, зокрема залучення громадських діячів у конкретних секторах у певні

моменти часу для забезпечення довгострокового успішного розвитку. На економічному розвитку Індії благотворно позначається активне запозичення з розвинених країн передових технологій і розробок та їх впровадження у виробництво, а також поступовий неухильний розвиток національної сфери НДДКР (зокрема, у 2016 р. в Індії частка витрат на НДДКР сягнула 0,9% ВВП країни). НДДКР як пріоритетна й найбільш конкурентоспроможна сфера економіки Японії могла б стати локомотивом глобалізації та ключовим стимулом для залучення іноземних інвесторів у країну. Проте і в Стратегії глобальної переваги Японії, і в Стратегії поживлення Японії 2016 р. простежується інша концепція, де Японія постає науково-технологічним лідером світової економіки, центром зосередження новітніх розробок та інновацій. Для досягнення й збереження звання центру світової науки Японія планує залучити найбільш висококваліфіковані й талановиті кадри у свою країну. Створена в Ірані Організація розвитку і модернізації промисловості запровадила в кожному підсекторі промисловості спеціальні компанії зі впровадження високих технологій. Програми зі впровадження високих технологій передбачають створення спеціальних промислових зон, індустріальних парків, активне залучення в них малого й середнього бізнесу.

На реалізації наявних конкурентних переваг секторів вітчизняної промисловості та окремих промислових виробництв, що забезпечені передусім досягненнями в науково-технічному прогресі, мають базуватися структурні зміни, пов'язані з розвитком конкурентної політики в Україні. Враховуючи те, що необхідні зміни в структурі українського промислового виробництва можуть відбутися тільки за розширення масштабів конкуренції та впровадження інновацій під час ведення бізнесу, маємо зазначити, що відновлення української промисловості потребує її глибокої модернізації, підвищення її інноваційності, зростання частки наукоємної, високотехнологічної з інтелектуальним змістом продукції, що стане визначальною передумовою для підвищення її конкурентоспроможності. Реалізувати стратегію відновлювального розвитку промисловості можна на основі впровадження комбінованої моделі експортоорієнтованого та інноваційно спрямованого індустріального зростання [4], інтенсивного технічного й технологічного оновлення виробництва, особливо у сфері МСП, створення в Україні якісного конкурентного середовища та розвитку вільної конкуренції на засадах її захисту.

Дослідження стану конкуренції або рівня інтенсивності конкурентних відносин на ринках промислової продукції є можливим через оцінювання ступеня монополізації ринків промислової продукції за таким показником рівня концентрації, як індекс ринкової концентрації Герфіндала-Гіршмана [5, с. 26]. Аналітичною базою дослідження став збірник рейтингів [6] найбільших компаній України за обсягом доходу, що представлені у детальному огляді сегментованих ринків продукції переробної промисловості на основі звітності юридичних осіб, на яких сконцентровані основні фінансові потоки (рис. 1).

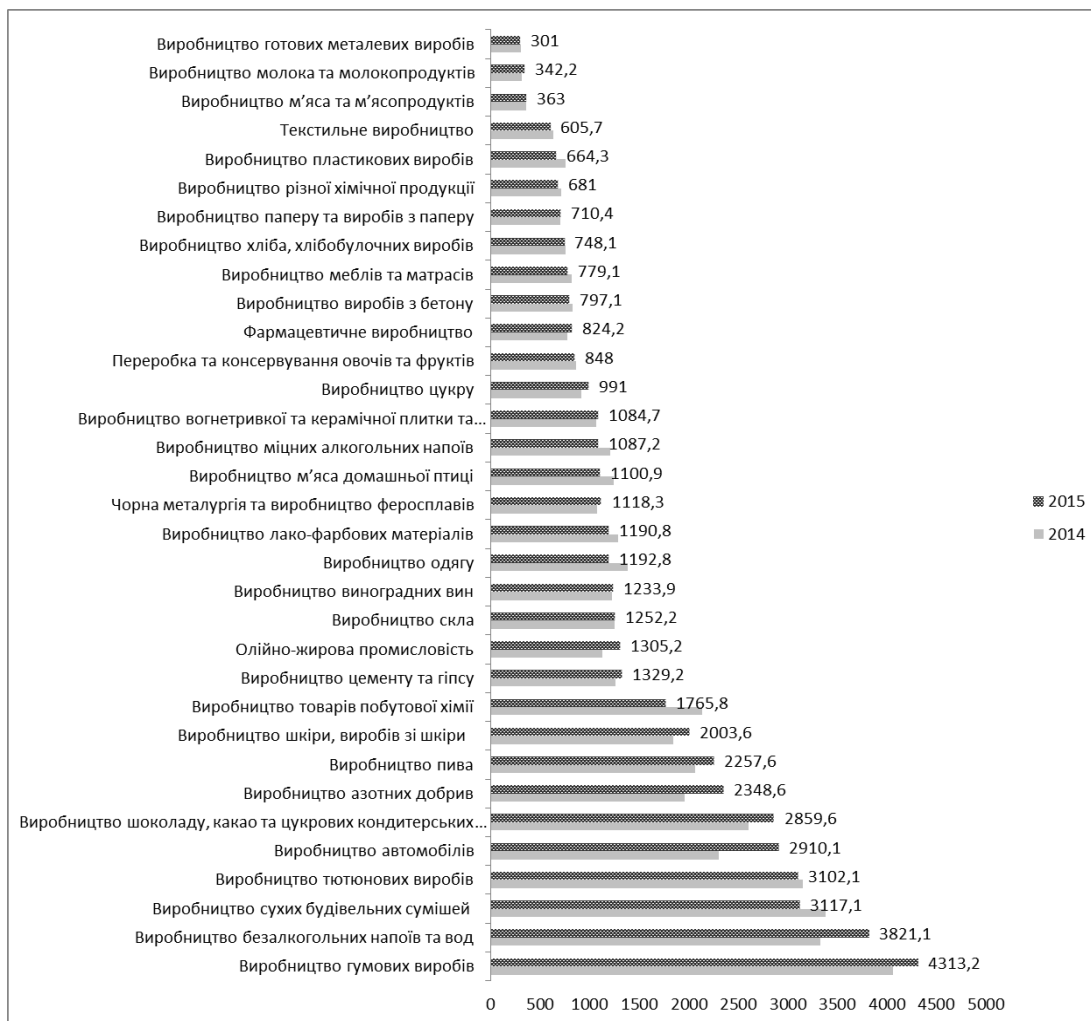

Рис. 1. Рейтинг сегментованих ринків продукції переробної промисловості за Індексом ринкової концентрації Герфіндала-Гіршмана (ННІ)

Джерело: складено за даними джерела [6]

Діагностика ступеня монополізації галузей виробництва окремих промислових товарів в Україні показала, що структура ринків промислових товарів є різною [7]: як сприятливою для конкуренції, де є велика кількість учасників з невеликими ринковими частками та відсутні перешкоди вступу та виходу, помірно сприятливою (щодо олігополістичних ринків, де обмежена кількість учасників ринків, помірні перешкоди вступу та виходу), так і несприятливою, де один-два гравці ринку та істотні чи неподолані перешкоди вступу для нових учасників або виходу з ринку.

Проведений аналіз дав змогу виявити, що значна частина загальнодержавних ринків продукції переробної промисловості є вільною від монополій. Водночас є ринки висококонцентровані та різні види олігополії з ознаками домінування. У виробництві промислових товарів наявні виробництво азотних добрив, виробництво гумових виробів, виробництво сухих будівельних сумішей, виробництво побутової хімії, виробництво автомобілів; у виробництві харчових продуктів – виробництво м'яса домашньої птиці та виробництво олії, кондитерських виробів, виробництво безалкогольних напоїв та вод, ви-

робництво пива. Структурні зміни щодо створення конкурентного середовища у промисловості мають базуватись переважно на реалізації наявних конкурентних переваг окремих виробництв та промислових секторів, що забезпечені передусім досягненнями в науково-технічному прогресі, продукція яких користується стійким попитом на внутрішньому та зовнішніх ринках.

До основних проблем якості конкурентного середовища промисловості слід віднести, зокрема, проблеми структурних особливостей товарних ринків, недостатньо сприятливе для конкуренції регуляторне середовище, нерівні умови конкурування. Чинне регуляторне поле стримує розвиток ринків та створює штучні бар'єри для учасників. Сьогодні в національній економіці мають місце різноманітні бар'єри, що ускладнюють, обмежують, а подекуди й унеможливають конкуренцію, яка є основним рушієм ринкової економіки. Основні недоліки регулювання ринку, які впливають на діяльність державних регуляторів, пов'язані з проблемами якості нормативного поля, зокрема наявністю правових колізій, суперечностями правових норм, незаконними або

неактуальними нормативно-правовими актами. На представників бізнесу впливають проблеми якості процедур, зокрема складні та перевантажені процедури, окремі високі платежі, надмірні вимоги ліцензійних умов. Багато проблем є також у технічному регулюванні продукції.

Українські реалії вказують на необхідність формування комплексу заходів з усунення бар'єрів, що перешкоджають доступу на ринок та поточній діяль-

ності суб'єктів господарювання; удосконалення регуляторної політики в стратегічних галузях промисловості (машинобудування, хімічна, фармацевтична промисловість тощо). Комплекс заходів, необхідних для вдосконалення системи контролю за дотриманням конкурентного законодавства відповідно Угоди про асоціацію «Україна – ЄС», повинен забезпечити виконання стратегічних завдань, представлених у табл. 1.

Таблиця 1

Завдання та заходи щодо розвитку конкуренції

Завдання	Заходи розвитку конкуренції
1	2
Створення передумов для розвитку ефективного конкурентного середовища на товарних ринках	<ul style="list-style-type: none"> - Усунення або зниження бар'єрів, що обмежують вихід суб'єктів господарювання на наявні товарні ринки (зокрема, через скорочення переліку товарів, які в процесі зовнішньоекономічної діяльності підлягають квотуванню та ліцензуванню; скасування або обмеження податкових, кредитних пільг, бюджетних дотацій і субсидій, що надаються монопольним утворенням); - обмеження антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання та дій щодо концентрації (злиття та поглинання); регулювання процесів злиття, яке має відбуватися на базі ринків корпорацій за типом країн з розвинутою ринковою економікою (зокрема, на зразок провідних європейських країн слід приділяти більше уваги державному контролю та субсидюванню для підприємств у рамках контролю злиття); оновлення наявних настанов щодо злиття задля приділення більшої уваги конкуренції на світовому рівні, потенційній конкуренції в майбутньому та розробленню довгострокових прогнозів щодо розвитку конкуренції; - забезпечення ефективного механізму захисту конкуренції та запобігання антиконкурентним діям (деталізація механізму leniency; встановлення чіткого та прогнозованого алгоритму визначення фінансових санкцій за порушення антимонопольного законодавства та недобросовісну конкуренцію; розроблення та оприлюднення єдиної Методики розрахунку та порядку накладення штрафів, що давала б змогу врегульовувати та впорядковувати конкурентні відносини в Україні); - забезпечення більш динамічного та довгострокового підходу до конкуренції під час оцінювання відповідних ринків через адаптацію регламенту № 139/2004 та поточних настанов щодо злиття компаній; - прийняття законопроекту № 2168а про підвищення ефективності системи контролю за концентраціями щодо введення скороченої процедури отримання дозволу у АМКУ для концентрацій у справах, де вплив на ринки України є мінімальним або відсутнім; - запровадження в практику критеріїв оцінювання горизонтальних концентрацій задля оцінювання впливу концентрацій на конкуренцію на окремих товарних ринках (згідно із затвердженими АМКУ у 2016 р. Рекомендаційними роз'ясненнями щодо порядку застосування частини першої статті 25 Закону України «Про захист економічної конкуренції» стосовно систематизації та вдосконалення підходів до оцінювання горизонтальних концентрацій).
Забезпечення прозорості конкурентної політики та рівних умов для підприємств усіх форм власності та господарювання	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення привабливості товарних ринків України для вступу нових учасників внаслідок підвищення розвиненості ринкової інфраструктури, що сприятиме закріпленню на ринках нових суб'єктів господарювання; забезпечення вільного та недискримінаційного доступу суб'єктів господарювання до земельних ділянок, торговельних площ, фінансових ресурсів, інформації про ринкову кон'юнктуру, засобів рекламування; - заохочення учасників ринків до введення загальних правил професійної етики задля встановлення прозорих правил ведення бізнесу та утримання від порушень законодавства про захист економічної конкуренції, що сприятиме запровадженню ефективних механізмів саморегуляції ринків та підвищенню конкурентної культури й стане реальним кроком до реформування економічних відносин.
Розвиток інформаційного забезпечення реалізації антимонопольно-конкурентної політики	<ul style="list-style-type: none"> - Формування системи моніторингу стану та тенденцій розвитку економічної конкуренції на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях; - посилення заходів АМКУ щодо адвокаткування конкуренції задля створення конкурентних умов для економічної діяльності на основі взаємодії з іншими державними установами та шляхом підвищення поінформованості громадськості на користь конкуренції; - підготовка кваліфікованих керівників, розвиненість інститутів та інструментів інформаційного забезпечення функціонування ринків; розширення застосування електронних технологій, спрямованих на автоматизацію та спрощення взаємодії учасників ринку з регулятивними органами; - використання інструментів ОЕСР, ЮНКТАД, СОТ, участь у форумах, робочих групах, міжнародних асоціаціях та організаціях задля поінформованості на міжнародному, національному та регіональному рівнях щодо запровадження в Україні принципів конкурентної політики на багатосторонній основі; - створення незалежної інформаційної платформи для збирання, систематизації та поширення інформації про вплив діяльності Уряду та приватного сектору на функціонування міжнародних ринків.

1	2
Усунення бар'єрів, що перешкоджають доступу на ринок та поточній діяльності суб'єктів господарювання МСП	<ul style="list-style-type: none"> - Спрощення процедур входу (зниження кількості та зменшення вартості дозвільних документів і контрольних процедур, необхідних для початку, здійснення та припинення господарської діяльності, спрощення процедур зовнішньої торгівлі та переведення їх в електронний формат; прозорість у формуванні правил торгівлі, законодавчі зміни у сфері зовнішньоекономічної діяльності мають здійснюватися в обґрунтовані терміни із залученням бізнесу до діалогу); - стимулювання суб'єктів господарювання до вступу на товарні ринки та сприяння розвитку МСП (надання додаткових пільг в отриманні кредитів, державних замовлень, сприяння забезпеченню ресурсами, заохочення інвестицій, зокрема іноземних, спрямованих на зниження монополізації ринків); - розвиток нових напрямів банківських послуг для бізнесу (документарних), що стимулюють МСП до участі у публічних тендерах через електронну систему закупівель "ProZorro".
Сприяння розвитку конкуренції на ринках хімічної продукції	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення розвитку конкуренції на рівноправних умовах через постійний моніторинг внутрішнього товарного ринку високоліквідних хімічних продуктів; своєчасне виявлення загроз через зростаючі поставки закордонної хімічної продукції аналогічної тій, що випускається в Україні; демпінговий імпорт; невідповідність опису видів імпортованих добрив та кодів УКТ ЗЕД, під якими вони ввозяться в Україну; - ефективне використання інструментів митно-тарифного захисту галузей хімічного виробництва та національних товаровиробників (спеціальне, компенсаційне, антидемпінгове мито); запобіжне реагування на коливання внутрішньої та зовнішньоекономічної кон'юнктури, інформування та консультування підприємств з питань правової практики СОТ; пропонування антимонопольним органам оцінювання на основі показників конкурентоспроможності рішень, пов'язаних з антидемпінговими заходами, модифікацією тарифів і технічними бар'єрами у торгівлі тощо; - посилення захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції на основі використання інструментів осучаснення нормативно-правової бази з торговельного захисту (нові редакції Законів України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» та інших профільних законодавчих актів); - усунення розбіжностей у законодавчій та нормативній базі України (зокрема, у Законах України «Про стандартизацію» (нова редакція) від 10 лютого 2016 р. № 1315-VII, «Про технічні регламенти та оцінки відповідності» від 15 січня 2015 р. № 124-VIII), що дасть змогу зняти юридичні та технічні обмеження на нових ринках збуту для української хімічної продукції та підвищити її конкурентоспроможність в умовах дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; - вжиття заходів щодо вдосконалення нормативно-правового механізму державного захисту конкуренції на ринку азотних добрив задля завчасного попередження зловживання домінуючим становищем, насамперед зловживання цінового характеру.
Сприяння розвитку конкуренції на ринку фармацевтичної продукції	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення участі українських фармацевтичних компаній у Програмах ЄС, які фінансують розвиток фундаментальної науки, дослідження та інновації, задля імплементації їх у фармацевтичну промисловість за такими напрямками, як апробація нових технологій та використання нанотехнологій у фармацевтиці, масштабування перспективних молекул, програми підвищення кваліфікації кадрів та адаптації персоналу для прискорення розвитку сегменту R&D у фармацевтиці; - внесення змін до чинних законів України та підзаконних актів, зокрема, у законодавство у сфері оподаткування та державних закупівель, які дали б змогу створити передумови для реалізації проектів з локалізації в Україні виробництва необхідних лікарських препаратів; - ініціювання початку приєднання України до Угоди про співробітництво органів з регулювання у сфері лікарських препаратів в асоційованих з ЄС країнах (nCADREAC), яка вирішує питання доступу на національні ринки зареєстрованих у ЄС ліків та взаємного визнання реєстрації медикаментів щодо забезпечення поступового переходу регуляторних умов в Україні для досягнення відповідності Acquis Communautaire (згідно з Директивою 2001/83/ЄЕС); участь у цій Угоді не лише дасть змогу Україні відкрити свій ринок для лікарських засобів, що пройшли централізовану реєстрацію у Євросоюзі, але й відкриє ринки Європи для українських ліків, оскільки умовою доступу на ринок ліків є формування єдиного дос'є на лікарські препарати для всіх країн, що входять до nCADREAC; - забезпечення застосування різних положень міжнародних угод щодо аспектів доцільності, обмеження та порядку продовження строку дії охоронного документа на фармацевтичні об'єкти, що є лікарськими засобами, особливостей проведення експертизи таких об'єктів, примусового ліцензування, запровадження в українське законодавство регуляторної норми «виключення Болар» за допомогою використання переваг гнучких положень ТРІПС та інших нормативних документів [8]; це дасть змогу уникнути значних ризиків під час виведення на ринок нових інноваційних препаратів та дасть змогу зберегти баланс інтересів правласників і права населення на отримання доступної за ціною фармакотерапії.

Висновки. Політика сприяння конкуренції має стати складовою частиною сильної індустріальної стратегії, яка підтримує конкурентоспроможність

вітчизняних підприємств на внутрішньому ринку та на глобальному рівні. Саме від узгодженості й взаємодоповнюваності промислової та кон-

курентної політики залежить досягнення цілей стійкого економічного зростання, заснованого на нововведеннях та використанні відповідних їм інструментів.

Бібліографічний список:

1. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. Київ : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2009. 864 с.
2. Кораблін С.О. Фінансова нестабільність. *Дзеркало тижня*. 2019. № 11. URL: https://dt.ua/macrolevel/finansova-nestabilnist-306347_.html (дата звернення: 12.06.2019).
3. A Franco-German Manifesto for a European industrial policy fit for the 21st Century. URL: <https://www.bmwi.de//Redaktion/DE/Downloads/F/franco-german-manifesto-for-a-european-industrial-policy.html> (дата звернення: 25.04.2019).
4. Дейнеко Л.В. та ін. Неоіндустріальна трансформація промислового потенціалу України : колективна монографія. Київ : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2016. 325 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg> (дата звернення: 06.02.2020).
5. Кіндзерський Ю.В., Паламарчук Г.М. Проблеми національної конкурентоспроможності та пріоритети конкурентної політики в Україні. *Економіка України*. 2006. № 8. С. 19–29.
6. ТОП-100. Рейтинги 500 крупнейших производственных компаний Украины. 2016. № 4. 186 с.
7. Звіти Антимонопольного комітету України за 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 рр. URL: <https://data.gov.ua/dataset/9a5e535b-3cf1-4d38-8c01-dab68de767ed> (дата звернення: 14.05.2019).
8. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності COT. URL: <https://www.apteka.ua/article/432161> (дата звернення: 25.06.2019).

References:

1. Geec' V.M. Suspil'stvo, derzhava, ekonomika: fenomenologija vzaemodiy ta rozvitku [Society, state, economy: phenomenology of interaction and development]. Kiyv : GA "Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine", 2009. 864 p.
2. Korablin S.O. Finansova nestabil'nist' [Financial instability]. *Dzerkalo tyzhnia*. № 11. 2019. URL: https://dt.ua/macrolevel/finansova-nestabilnist-306347_.html (accessed: 12.06.2019).
3. A Franco-German Manifesto for a European industrial policy fit for the 21st Century. URL: <https://www.bmwi.de//Redaktion/DE/Downloads/F/franco-german-manifesto-for-a-european-industrial-policy.html> (accessed: 25.04.2019).
4. Neoindustrial'na transformacija promislivogo potencialu Ukraїni : kolektivna monografija [Neo-industrial transformation of Ukraine's industrial potential] / Dejneko L.V. ta in. Kiyv : GA "Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine", 2016. 325 p. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg> (accessed: 06.02.2020).
5. Kindzers'kij Ju.V., Palamarchuk G.M. Problemi nacional'noy konkurentospromozhnosti ta prioriteti konkurentnoy politiki v Ukraini [Problems of national competitiveness and priorities of competition policy in Ukraine]. *Ukraine Economy of Ukraine*. 2006. № 8. P. 19–29.
6. TOP-100. Rejtingi 500 krupnejshih proizvodstvennyh kompanij Ukrainy [TOP-100. Ratings of the 500 largest manufacturing companies in Ukraine]. 2016. № 4. 186 p.
7. Zviti Antimonopol'nogo komitetu Ukrainy za 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 [Call of the Antimonopoly Committee of Ukraine for 2014, 2015, 2016, 2017, 2018]. URL: <https://data.gov.ua/dataset/9a5e535b-3cf1-4d38-8c01-dab68de767ed> (accessed: 14.05.2019).
8. Ugoda pro torgovel'ni aspekti prav intelektual'noy vlasnosti SOT [Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights WTO]. URL: <https://www.apteka.ua/article/432161> (accessed: 25.06.2019).